

épület gondnoka és a tulajdonosok (vagy képviselőik) közös engedélye nélkül. A lakás lepecsételése előtt e három fél képviselői leltárba vettek minden berendezést és egyéb holmit, mely a kiürített szobákban hátra maradt, és feljegyezték a közművek fogyasztásmérőinek állását. A leltárkészítésért és az elraktározott holmik megőrzéséért a pénzügyminisztérium felelt. A formaságok lebonyolítása után a zsidóknak át kellett adniuk lakásuk összes kulcsát. A zsidó bérlők távozása után minden épület házfelügyelőjének listát kellett készítenie és kifüggeszteni az üres lakásokról, feltüntetve azok helyét, a szobák számát és az újonnan felszabadult lakások bérét. A zsidók átköltöztetésének feladata a hatóságok felügyelete alatt a Zsidó Tanácsra hárult.¹⁰ A zsidókat, akik maguk meg tudták oldani a lakáscserét, sürgették, hogy ezt tegyék meg, és 24 órán belül jelentsek új címüket a Tanácsnak.

A Zsidó Tanácson belül az átköltöztetésért való általános felelősség Müller Rezsőre, a Tanács lakáshivatalának vezetőjére hárult.¹¹ Hála Szentmiklóssy együttműködésének, Müller hivatala kész végrehajtási tervekkel rendelkezett, mire a rendeletek megjelentek, és már beszerezte az összes statisztikai adatot arra vonatkozólag, hány üres lakás és hány zsidó van a csillagos házakban. Müllernek, aki rendkívül tehetséges és energikus ember volt, sikerült mozgósítania a közösség által igénybe vehető költöztető- és szállítókapacitást is. Több tízezer ember néhány napon belül történő átköltöztetése így is emberfeletti feladat volt, számtalan, előre nem látható nehézséggel. A Tanács és közösség előtt álló munka nagyságát érzékelteti a következő részlet a Tanács egyik jelentéséből:

Kerekén 2600 házat minősített csak zsidó háznak a rendelet. Minthogy csaknem 10 000 házban laknak zsidók, tehát több mint 7000 házból kellett 2600 kijelölt házba átköltözködni. Ez kb. 28 000 lakásnak a kiürítését jelentette, és csaknem 200 000 lelket érintett az átköltözködtési rendelet. A fenti számok képet adhatnak arról, hogy milyen hatalmas megmozdulást jelentett az átköltözködés. A lakáshivatal úgy látott az óriási feladat megoldásához, hogy először szabad megállapodást engedett arra, hogy ismerősök, rokonok és barátok összeköltözhessenek. Ily módon is tízezrével maradtak olyanok, akiknek nem jutott elhelyezkedés. Megnehezítette a költözködés lebonyolítását az a köztudomású tény, hogy hiány van a szállítási eszközökben, és a szállítómunkások részint katonai, részint munkaszolgálatra vonultak be, és távol vannak. A lakáshivatal a fővárost 21 6 körzetre osztotta fel, minden körzeten egy-egy körzeti irodát állítva fel, és a körzetek 23 főkörzethez tartoztak.¹²

A zsidó közösség előtt tornyosuló nehézségeket a Központi Zsidó Tanács a belügyminiszternek címzett, hosszú memorandumban részletezte június 18-án. A beadvány összefoglalta a polgármesteri rendeletben előírt átköltöztetések okozta problémákat, kiemelve a szoros határidőt, a kijelölt lakások alacsony számát és gyatra állapotát, valamint az ingóságok